

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України
Університет Генуї (Італія)
Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський» (Болгарія)
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
ГО «Прогресильні»
Сілезька академія (Польща)
Школа англійських і американських студій,
Eötvös Loránd Університет (Угорщина)
Бельцький державний університет імені Алеку Руссо (Молдова)
Інститут Союзу вчених Литви (Литва)
Cäcilienshule (Німеччина)

Збірник матеріалів
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ»
04–05 жовтня 2024 року

October 04-05, 2024
THE 2nd INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE “MODERN HIGHER EDUCATION: ACHIEVEMENTS,
CHALLENGES AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN
CONDITIONS OF UNCERTAINTY”
October 04-05, 2024

Запоріжжя – Мелітополь, 2024

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

ISBN 978-966-488-303-7

*Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 4 від 29.10. 2024 р.)*

Редакційна колегія:

Фалько Н. М. – кандидат психологічних наук, доцент;

Коноваленко Т. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Глебова Н.І. – доктор соціологічних наук, професор;

Полякова Л.І. – кандидат історичних наук, доцент;

Сіроштан Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Муртазієв Е.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Подорожний С.М. – кандидат біологічних наук, доцент;

Гузь Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Проценко А.А. – кандидат педагогічних наук, доцент

Спірінцев Д.В. – кандидат технічних наук, доцент

Остополець І.Ю. – кандидат психологічних наук, доцент

Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 04–05 жовтня 2024 р.). Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2024. 330 с.

У збірнику оприлюднено матеріали учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності», яка відбулася у змішаному форматі 04–05 жовтня 2024 р. у м. Запоріжжя на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Збірник призначено для наукових працівників, студентів, аспірантів, викладачів закладів освіти різних рівнів.

У матеріалах конференції збережено орфографію та пунктуацію авторів. За достовірність та оригінальність матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

© Авторський колектив, 2024

ЗМІСТ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	10
<i>Bogdan S.</i> Teaching the language in diplomacy in a highly interconnected world.....	10
<i>Boiarsky N., Gontis V.</i> Challenges and prospects of international academic mobility during the war.....	12
<i>Бабко Н., Vitkovskiy Y.</i> Основні тенденції розвитку вищої освіти в Республіці Польща.....	16
<i>Білецька М., Підварко Т.</i> Особливості формування виконавської майстерності вчителя музичного мистецтва.....	18
<i>Гончарова О., Маслова А.</i> Вплив міжнародних освітніх проєктів на розвиток потенціалу закладів вищої освіти.....	22
<i>Гура Т., Зільберг М.</i> Професійна спрямованість як необхідна якість особистості майбутнього психолога.....	24
<i>Zinenko N.</i> Developing global skills in ESL teaching.....	28
<i>Ігнатюк О., Поліщук Д.</i> Формування професійно-педагогічної компетентності аспірантів технічного університету в контексті перспективних тенденцій розвитку вищої освіти в Україні та за кордоном.....	31
<i>Качур А.</i> Структура професійної ідентичності ІТ-фахівця.....	36
<i>Klochko A., Prokopenko A.</i> Transformation of higher military education in Ukraine in the context of euro-atlantic integration.....	38
<i>Кузьменко В., Кирилішина М.</i> Вплив травматичного досвіду на психічне здоров'я та сон.....	43
<i>Литвиненко П., Солодовник Т.</i> Організаційна компетентність як складова професіоналізму майбутнього психолога.....	46
<i>Міхліна Т.В.</i> Діагностика тривожності українців у період воєнного стану.....	48

Моложон К. Особливості організації професійної підготовки педагогічних працівників в контексті інтеграції вітчизняної освіти в європейський освітній простір	50
Оржель О., Шофолова Н. Активатори розвитку вищої освіти України	56
Остенда А., Фалько Н., Остополець І. Співпраця університетів України і Польщі: Case study	63
Подаков Є. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти	67
Пільщиков І. Тенденції вищої освіти в Україні у воєнний період	71
Поліщук Д. Час як чинник формування організаційної культури майбутніх викладачів вищої школи у закладах вищої освіти	73
Саюк М. Дуальність магістерської підготовки освітніх лідерів в Нідерландах	76
Скребовська С., Голосов А. Інтелектуальна власність здобувачів вищої освіти та право на її захист у процесі навчання	79
Федюніна О. Значення української мови у процесі формування ціннісних орієнтирів здобувачів вищої освіти України	82
ТРЕТЯ МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ – ШЛЯХ ДО КОНСТРУКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ ЗАРАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	87
Арабаджі О., Арсененко І., Донець І. Соціальна та громадянська відповідальність університету: Досвід МДПУ імені Богдана Хмельницького	87
Букреева І., Гончаренко І., Хруставчук Є. Толерантність як запорука розвитку багатокультурної громади	93
Євтифієв А. Професійна підготовка майбутніх магістрів фізичної культури і спорту до організації оздоровчих та спортивних заходів як умова забезпечення реалізації цілей сталого розвитку в Україні	98
Пачев С., Пачева В., Колева К. Реалізація третьої місії університету (з досвіду роботи центру болгаристики МДПУ імені Богдана Хмельницького у 2008-2021 роках)	100
Резнік С. Формування викладацького лідерства у майбутніх фахівців освітніх, педагогічних наук як шлях до соціально орієнтованого навчання	103

<i>Щебликіна І., Щебликіна З.</i> Формування дієвого інструментарію управління персоналом як першочергове завдання менеджменту	105
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ І ЇЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ.....	109
<i>Осипенко С.О., Захарова Н.Ю.</i> Роль фандрайзингу і грантрайтингу у фінансуванні ініціатив закладів вищої освіти України.....	109
<i>Топалов Є.</i> Роль цифрових технологій у вищій освіті.....	113
<i>Хоменко Н.</i> Цифрова трансформація освіти: Реалії та перспективи	116
<i>Шевчук А.</i> Морально-етичні виклики цифровізації вищої освіти: як освітні технології впливають на цінності суспільства.....	118
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОСВІТЯН В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНШИХ РЕФОРМ.....	124
<i>Barantsova I.</i> The cultural approach to teaching.....	124
<i>Батарейна І.</i> Професійна підготовка майбутніх освітян в контексті реалізації реформ освіти.....	127
<i>Варіна Г.</i> Імплементация здоров'язберігаючих технологій в процес підготовки освітян до професійної діяльності в умовах інклюзивної практики.....	131
<i>Воровка М.</i> Елементи гендерної дискримінації науково-педагогічного складу як вимір прихованого начального плану вищої освіти.....	136
<i>Гапотій В., Ігольников О.</i> Окремі аспекти впровадження концепції Нової української школи в навчальний процес вищої школи.....	139
<i>Герасимчук О., Лисянська Т.</i> Особливості поглядів на психологічні теорії агресії	143
<i>Губко В.</i> Розвиток креативного мислення в умовах НУШ: проблеми та перспективи.....	152
<i>Єгорова Ю., Момотюк І.</i> Прозописьмо Ірен Роздобудько у фокусі постмодернізму (на матеріалі романів “Якби”, “Лицей слухняних дружин”).....	154

науково-методичних праць / за заг. ред. В. В. Танської, О. А. Сорочинської, О. В. Павлюченко. Житомир. ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 112 с.

3. Михальський А.В., Жигульова Е.О., Михальська Ю.А. Здоров'язберігаючі технології при роботі з дітьми із особливими освітніми потребами: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2020. 228 с.

4. Стеблюк С.В. Здоров'язберігаючі технології в інклюзивному освітньому середовищі. Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи. №3. 2024. С.43-47

М.І. Воровка

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Б. Хмельницького

ЕЛЕМЕНТИ ГЕНДЕРНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО СКЛАДУ ЯК ВИМІР ПРИХОВАНОГО НАЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гендерна рівність – одна з фундаментальних цінностей демократичного суспільства. В Україні рівноправ'я, а згодом – і рівність прав, чоловіків та жінок було конституційно проголошено майже 100 років потому – раніше, ніж в розвинутих країнах Заходу. У суспільній свідомості рівні права ототожнюється із рівністю статей настільки, що українське суспільство часто не усвідомлює існуючу в ньому фактичну нерівність чоловіків та жінок, яка фіксується, зокрема, рейтингом Всесвітнього економічного форуму за глобальним індексом гендерного розриву. Така нерівність є результатом гендерної дискримінації, яка прямо, а частіше – приховано, виявляється у всіх сферах суспільного життя. Система освіти є одним з найвпливовіших соціальних інститутів, що забезпечує ретрансляцію та формування гендерної культури особистості і суспільства в цілому, а отже сприяє відтворенню існуючих гендерних відносин – у тому числі відносин нерівності статей.

У найзагальнішому розумінні, дискримінація – це порушення прав людини у будь якій сфері. На сьогодні не існує єдиного підходу до розуміння цього поняття у міжнародних актах про права людини, міжнародному праві, практиці окремих держав.

ООН є міжнародним експертом з прав людини, тому слушно буде звернутися, до тлумачень, які наводить ця організація в Конвенціях, учасником яких є Україна. Конвенція про подолання дискримінації в галузі освіти (1960) тлумачить цей вид дискримінації як «будь-яке розрізнення, виняток, обмеження або перевагу за ознакою раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного або соціального походження, економічного становища або народження, яке має на меті або наслідком знищення або порушення рівності відносин в галузі освіти» [3].

Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок визначає цей вид дискримінації як будь-яке розрізнення, виняток або обмеження за ознакою статі, спрямовані на ослаблення чи зведення нанівець визнання, користування або здійснення жінками, незалежно від їхнього сімейного стану, на основі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або будь-якій іншій галузі [2]. Суттєво, що Комітет з прав людини ООН у загальних коментарях до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права уточнює, що «не всяке встановлення відмінностей у ставленні буде дискримінацією, якщо критерії для такої відмінності є розумними й об'єктивними, а їх цілі є відповідно до Пакту легітимними» [4, с. 16].

Аналогічним чином визначено поняття «дискримінація» у Законі України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (2012): «дискримінація – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними (далі – певні ознаки), зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними» [1].

Дискримінація може виявлятися в різних аспектах суспільного життя – громадсько-політичній діяльності, державній службі та місцевому самоврядуванні, трудових відносинах, сфері охорони здоров'я, освіті, соціальній допомозі тощо. Найбільш очевидною є дискримінації у сфері праці, вищих рівнях влади та політики. Про це свідчать данні щорічної доповіді Всесвітнього економічного форуму щодо глобального індексу гендерного

розриву – у 2022 році Україна знаходиться на 81 місці, серед 146 країн. Цей рейтинг є узагальнюючим результатом за чотирма показниками: економічна участь – 62 місце у рейтингу, освіта – 53 місце, здоров'я і безпека життя – 37 місце, політичні права та можливості – 100 місце [5, с.15-16].

Ми мусимо пам'ятати, що гендерна дискримінація – явище системне та багатовимірне, яке ще дуже слабо фіксується на формальному рівні. Внаслідок андроцентризму культури, суспільних інститутів та влади, практики гендерної взаємодії в умовах освітніх закладів також залишаються андроцентричними. Таке становище посилюють існуючі гендерні стереотипи щодо сфер зайнятості, професійної діяльності, уподобань, життєвих пріоритетів жінок у опозиції «сім'я–робота» тощо. Це зумовлює уразливість жінок до дискримінації у сфері освіти та праці у цій сфері, яка має, здебільшого, прихований характер.

Обмеженість або недоступність в Україні гендерно деталізованих статистичних відомостей ускладнює оцінку стану гендерного розриву у певних сферах соціального життя – у тому числі у вищій освіті. Однак, це не завадить нам простежити і, навіть, статистично довести прояви гендерної дискримінації у вищій школі на прикладі її кадрового складу. Професійна діяльність у вищій школі надає рівні можливості викладачці(єві) реалізуватися в науковій та власне освітній галузі. Чи рівними є результати професійної самореалізації у вищій школі для жінок та чоловіків? Наприклад, найбільш чітко гендерна асиметрія науки виявляється серед вищих академічних звань – дійсний член (академік) і член-кореспондент академії наук. З моменту створення в 1918 р. Національної академії наук України, академіками було обрано 602 вчених і серед них – тільки 10 жінок, тобто 1,7%.

Можна стверджувати, що при формальній, конституційній та законодавчо закріпленій рівності статей, між чоловіком і жінкою у професійній діяльності фактично існує нерівність, зумовлена вкоріненою в соціальних нормах, традиціях, звичаях, упередженнях дискримінацією. Ця дискримінація має прихований характер та виявляється у менш сприятливих для жінок умовах професійного зростання та реалізації порівняно з чоловіками. При цьому вона не є необхідною, правомірною та об'єктивно обґрунтованою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 № 5207-VI (Редакція від 30.05.2014, підстава 1263-18) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (укр/рос) ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 18.12.1979 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_207

3. Конвенція з подолання дискримінації в освіті : Міжнародний документ від 14 грудня 1960 р. [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_174

4. Протидія дискримінації за ознакою інвалідності : посібник для громадських організацій / за ред. М. Ясеновської; ХОФ «Громадська Альтернатива». Х., 2011. 80 с.

5. Schwab, K., Samans, R., Zahidi, S., Leopold, T.A., Ratcheva, V., Hausmann, R., & Laura D. Tyson. The Global Gender Gap Report 2022. Geneva: World Economic Forum. URL : https://hromady.org/wpcontent/uploads/2022/08/WEF_GGGR_2022.pdf

В.Д. Гапотій, О.Є. Ігольніков

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВИЩОЇ ШКОЛИ

Україна вступила в третю фазу реформи десятиріччя визначену в Концепції Нової української школи (2023-2029 р.р.) де основним із новел є розроблення і затвердження стандартів профільної середньої освіти на компетентнісній основі створення системи незалежного оцінювання професійних кваліфікацій випускників професійного профілю старшої школи, початком роботи профільної школи за новими освітніми стандартами на компетентнісній основі та створення передумов для скорочення тривалості (навантаження) бакалаврських програм вищої школи в середньому на 45 кредитів [1.32с].

І якщо початок формування системи забезпечення якості освіти на заміну системи контролю (інспектування) і активна фаза формування системи внутрішнього забезпечення якості освіти в школах в основному успішно